

1554

Combinació de pronoms personals: *torna-me'ls* (els diners)

(ALDC, IX, 2182. Guarda'm aquests diners i *torna-me'ls* demà)

Estudiem aquí l'ordre de la combinació dels pronoms darrere el verb, si és complement indirecte + complement directe (*torna-me'ls*), o a l'inrevés, complement directe + complement indirecte (*torna'ls-me*), amb les variants corresponents.

L'ordre del cat. antic, CD + CI, es conserva únicament en mall., amb accent sobre el pronom, i amb aquestes realitzacions: *torna-los-mè* 73, 79, amb la forma plena del primer pronom (< ÍLLOS); *torna-les-mè* 76, 77, 81, *torna-l[ə]r-mè* 75, amb centralització de la [o] i rotacisme de la sibilant davant consonant sonora; *torna'lze-mè*, amb el canvi de *els* a *el*[zə] per sonorització de la [s] (*el*[z ə]scric) per fonosintaxi. La combinació de pronoms pot també precedir el verb: *el me tornaràs* 78, 82.

Per a aquesta variació accentual, veg. mapa 1550.

L'ordre més modern, de CI + CD, ocupa la resta del domini, amb accent sobre el verb, tret del ross. (i uns pocs parlars més) que el carrega sobre el pronom (*torna-me'lzè*; *torna-me-ló* 13, 93, *torna-me-lós* 93, 94); en altres parlars, la primera síl·laba porta un accent secundari ([t,orname'l'o(s)] 93, 94, [t,urnəmɛ'l'u] 13). En el primer cas, el tipus *torna-me'ls* coneix una gran extensió en el cat. continental, a més de l'alg. i l'eiv., amb les var. (el pronom en singular es refereix al complement *diner*, si és masculí,

i a *moneda*, si és femení; de vegades el verb canvia): *torna-me-los*, *torna-me-lo* 186, *torna-me'l* 28, 33, 51, 97, 107, 131, 179, *torna-me-la* 85 (pron. [t'onamala]), *torna-me'lze* 25, 32, 42, 47; *dona-me-los* 173, *dona-me'ls* 120, *dona-me'l* 164; *porta-me'ls* 54; eventualment l'accent pot recaure en el primer pronom: *torna-mè'ls* (*torna-mè'l* 149), *porta-mè-los* 174. La construcció també es canvia amb el verb en present (*me'ls tornes*, *me'lze tornes* 16, *me's tornes* 159 [*< me'ls tornes*], *me les tornes* 34, 183, *me'l tornes* 117, 118, 135, *me'ls dons* 53, *me'ls dones* 175) o en futur (*me'ls tornaràs*, *me'l tornaràs* 87, 115, 130, *me'ls donaràs* 59, 119, 141, 150, 151, 154, 160, 163, *me les donaràs* 125, *me'l daràs* 48, *me's* [*< me'ls*] *daràs* 165, *me'ls portaràs* 96; *te'ls tornaré* 103, *te'l tornaré* 175).

Una mirada geolingüística revela el mall. com a l'únic conservador de la situació medieval CD + CI (tipus *torna'ls-me*), mentre que la resta del domini ha canviat l'ordre cap a CI + CD (tipus *torna-me'ls*), probablement des del s. XVI, que és quan en menorquí el canvi ja està documentat l'any 1560 (*Scripta* 2011).

La combinació CI + CD dels pronoms pertany al registre formal, mentre que l'ordre invers és propi del registre col·loquial (*GIEC*, 2016: 202).

